

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Havlíčkův Brod 30. 4. 2013
čj. SRS 024820/2013

Oblastní odbor SRS
Smetanovo nám. 279
580 01 Havlíčkův Brod

Zpráva č. 5 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 22. 4. – 28. 4. 2013

1. Počasí

V tomto týdnu panovalo velmi teplé a slunné počasí. V pondělí přecházela přes část sledované oblasti bouřková fronta a přinesla srážky s velmi rozdílnou intenzitou. Na některých místech v okrese Havlíčkův Brod bylo zaznamenáno i krupobití. Po celý týden docházelo k nárůstu teplot a v pátek byly na mnoha místech naměřeny rekordní hodnoty pro tento den. Naměřené hodnoty se pohybovaly okolo 25 °C. Následně došlo k výraznému poklesu a nedělní maxima pouze místně překračovala hranici 10 °C. Tento zlom byl doprovázen lokální bouřkovou činností s velmi rozdílnou intenzitou srážek. Zatímco na mnoha místech nebyl zaznamenán žádný přírůstek vláhy, například v okrese Svítavě /lokality Cerekvice, Sloupnice nad Loučnou a Újezdec/ došlo v důsledku prudkých dešťů k výskytu lokálních záplav a ve stejném okrese /lokality Makov, Morašice a Dolní Újezd/ způsobilo značné škody krupobití.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

V současné době probíhá setí jařin a kukuřice, sázení brambor, aplikace herbicidů, insekticidů a fungicidů. Tato kumulace všech prací je důsledkem opožděného nástupu jara a poměrně výrazného vzestupu teplot. Na to reagovala i většina plodin velmi rychlým vývojem, zřetelným především u porostů řepky ozimé. Průběh počasí vyhovoval i škůdcům, kdy od prvních výskytů k dosažení prahu škodlivosti stačilo několik málo dnů. Výraznějším nárůstu houbových chorob bránilo poměrně málo srážek. Především v porostech píce je pozorováno zvyšování počtu hrabošů. V okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Vysoké Mýto/ byly z porostu ozimého ječmene odebrány vzorky pro podezření na výskyt viróz.

OBILNINY

Porosty ozimů velice dobře zregenerovaly a současný stav je velmi dobrý. Na některých pozemcích ještě probíhá aplikace herbicidů poměrně často společně s morforegulátorem. Prvně zaseté jařiny již jsou vzešlé.

PŠENICE OZIMÁ (RF 23–31 BBCH)

(třetí odnož viditelná - fáze 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm)

Silný výskyt padlí pšenice (*Blumeria graminis*) byl pozorován v okrese Ústí nad Orlicí /lokality Sázava, Lubník a Žichlínek 26.4./.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou

rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží). **Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 30. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.**

V okrese Trutnov /lokalita Doubravice 22.4./ byl zaznamenán silný výskyt **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** a v okresech Jičín /lokalita Úlibice 23.3./ a Chrudim /lokalita Kunčič 23.4./ byl výskyt vyhodnocen jako střední.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid **tečkované listové skvrnitosti pšenice** – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Práh škodlivosti je 12 – 50 % listů s výskytem pyknid.

Ochrana viz padlí travní na pšenici.

První výskyty dospělců **kohoutků (*Oulema sp.*)** nebo jejich požívek byly pozorovány v okresech Chrudim /lokalita Kunčič 23.4./, Jičín /lokality Jičín a Úlibice 23.4./, Trutnov /lokalita Doubravice 22.4./ Pardubice /lokalita Přelouč 24.4./, Ústí nad Orlicí /lokalita Vysoké Mýto 26.4./, Náchod /lokality Velké Poříčí 25.4./ a Rychnov nad Kněžnou /lokality Králova Lhota a Opočno 24.4./.

Pozorování vajíček a larev se provádí ve fázi 32-37 BBCH. Pokud je vyhlýchých larev méně než 50%, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50% vyhlýchých larev.

Přímá ochrana spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vyhlýchých více jak 50 % larev.

JEČMEN OZIMÝ (RF 23–31 BBCH)

(třetí odnož viditelná - fáze 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm)

Silný výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** byl hlášen z okresu Ústí nad Orlicí /lokalita Vysoké Mýto 26.4./, střední z okresu Svitavy /lokalita Polička 24.4./ a hlášen byl i první výskyt v okrese Pardubice /lokalita Lhota pod Libčany 24.4./.

Pozorování viz pšenice ozimá.

V okrese Chrudim /lokalita Dřevíkov 23.4./ a Náchod /lokalita Vršovice 25.4./ byl pozorován již střední výskyt **spály ječmene (*Rhychosporium secalis*)**.

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Ošetřují se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob obvykle od růstové fáze BBCH 30. Je třeba střídát skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

V okrese Jičín /lokalita Sedličky 25.4./ byl zjištěn první slabý výskyt **plísňovitosti obilnin (*Typhula incarnata*)**.

V okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Třebovice 25.4./ byl zjištěn výpadek rostlin v rozsahu 25-30% způsobený **sněžnou plísňovitostí obilnin (*Monographella nivalis* var. *nivalis*)**.

První výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** byl zjištěn v okresech Chrudim /lokalita Dřevíkov 23.4./, Jičín /lokalita Sedličky 25.4./ a Trutnov /lokalita Doubravice 22.4./.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina.

Prvořadým ochranným opatřením je výběr odrůd, které jsou geneticky více odolné k napadení chorobou. Moření osiva účinnými mořidly je předpokladem potlačení primární infekce. Ošetření se provádí podle signalizace, nebo při ohrožení od fáze 30 (začátek sloupkování) do fáze BBCH 59 (počátek metání).

První výskyty **kohoutků (*Oulema sp.*)** byly z okresů hlášeny následovně: Trutnov /lokalita Doubravice 22.4./, Hradec Králové /lokalita Lhota pod Libčany 23.4./, Rychnov nad Kněžnou /lokalita Rohenice 24. 4./, Náchod /lokalita Vršovce 25.4./, Jičín /lokalita Sedličky 25.4./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Měřín 25.4./.

Pozorování a ošetření viz pšenice ozimá

TRITIKALE (RF 33 BBCH)

(3. internodium viditelné)

Z okresu Ústí nad Orlicí /lokalita Česká Třebová 26.4./ byl hlášen silný výskyt **padlí travní (*Blumeria graminis*)**.

Pozorování a ošetření viz pšenice ozimá

PŠENICE JARNÍ (RF 11 BBCH)

(fáze 1. listu: 1. list rozvinutý rozvinutý)

První slabý výskyt **dřepčků (*Phyllotreta spp.*)** byl zjištěn v okrese Jičín /lokalita Úlibice 23.4./.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 30–55 BBCH)

(počátek prodlužovacího růstu - na hlavním květenství se oddělily jednotlivé květy (zavřené))

Počty dospělců **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*)** odpovídající silnému výskytu byly zaznamenány v okresech Trutnov /lokalita Chroustov 22.4./ a Náchod /lokalita Stolín 23.4./ a střednímu v okresech Chrudim /lokalita Podlíšťany 23.4./, Svitavy /Záhrad 26.4./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Nové Sady u Vel.Bíteše 25.4./.

Pozorování imag krytonosce čtyřzubého se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžíce kuchyňské soli.

U krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus quadridens*) se ošetření provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den,

u krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

Silný výskyt **blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*)** byl pozorován v okrese Jičín /lokalita Vrbice 23.4./ V okresech Pardubice /lokalita Staré Čívce 23.4./, Náchod /lokalita Stolín 23.4. a Chrudim /lokalita Podlíšťany 23.4./ výskyty střední a v okrese Trutnov /lokalita Velké Svatoňovice 25.4./ výskyt první. Vzhledem k předpokládané aplikaci insekticidů

v následujících dnech upozorňujeme na povinnosti ošetřovatelů porostů ve vztahu k chovatelům včel.

Pozorování se provádí 1x týdně od dosažení teploty 9 °C ve 14 hod. do začátku květu řepky. Fáze 30 – 61 BBCH (orientačně březen až polovina května). Kontrolují se vrcholová květenství 50 rostlin (10 míst x 5 sousedních rostlin) na obvodu porostu.

Ošetření se provede při počtu 300 a více brouků na 100 vrcholových květenství.

V okrese Havlíčkův Brod /lokalita Maleč a Okrouhlička 25.4./ byly zjištěny v řapících larvičky **dřepčíka olejkového (Psylliodes chrysocephala)**.

MÁK (RF 10)

(vzcházení)

Z důvodu špatného vzcházení muselo být provedeno přesetí v okrese Jičín /lokalita Nemyčeves 22.4./.

KOŘENINOVÁ ZELENINA

KMÍN KOŘENNÝ (RF 30 BBCH)

Z okresu Chrudim /lokalita Smrček u Žumberku 23.4./ byl hlášen první výskyt **padlí kmínu (Erysiphe heraclei)** na listech.

OVOCNÉ DŘEVINY

JABLOŇ (RF 54-57 BBCH)

(zelené špičky listů vyrůstají asi 10 mm nad šupiny pupenů, oddělení prvních listů (stadium myší ouško) - prodlužování květních (korunních) lístků, kališní lístky slabě otevřené, korunní lístky sotva viditelné (stadium růžové poupě))

V okrese Hradec Králové /lokalita zahrádka 25.4./ byl zaznamenán první výskyt primární infekce **padlí jabloně (Podosphaera leucotricha)**.

Včasné a opakované mechanické odstraňování primárně napadených částí stromů („pomoučené“ listové a květní růžice) omezí sekundární šíření padlí. Chemická ochrana vyžaduje pravidelná fungicidní ošetření v intervalu 7-10 dnů od fenofáze BBCH 56-57 (stadium růžového poupěte) až do poloviny července.

V okrese Jičín /lokalita Úlibice 25.4./ bylo pozorováno líhnutí **svilušek (Tetranychidae)** a v pupenech mezi rozvíjejícími se listy se byly zjištěny nymfy **mery jabloňové (Cacopsylla mali)** a vajíčka **květopasa jabloňového (Anthonomus pomorum)**.

Ve stejné lokalitě byly při sklepávání v korunách zaznamenány aktivní housenky **obalečů (Tortricidae)** a **píd'alek (Geometridae)**, a také imaga **mery (Cacopsylla picta)**. Jedná se o generaci přezimujících dospělců, kteří opustili zimní hostitelské rostliny (např. hrušně, švestky, broskvoně, jilmy apod.) a nalétli na jabloně. Jedná se o významného přenašeče **fytoplazmy proliferace jabloně (Candidatus Phytoplasma mali)**.

HRUŠEŇ (RF 54-57 BBCH)

(zelené špičky listů vyrůstají asi 10 mm nad šupiny pupenů, oddělení prvních listů (stadium myší ouško) - prodlužování květních (korunních) lístků, kališní lístky slabě otevřené, korunní lístky sotva viditelné (stadium růžové poupě))

V okrese Jičín /lokalita Miletín 25.4./ byli při sklepávání zjištěni dospělci **mery ovocné (Cacopsylla pyrisuga)**.

SLIVOŇ (52-61 BBCH)

Růstová fáze: konec zaoblování pupenů, šupiny pupenů světle zbarvené s některými částmi hustě pokrytými vlnou - počátek kvetení, asi 10% květů otevřeno

V okrese Jičín /lokalita Miletín 25.4./ byli při sklepávání pozorováni dospělci **květopasa peckového (*Furcipes rectirostris*, syn. *Anthonomus rectirostris*)**.

DROBNÉ OVOCE

RYBÍZ (55 BBCH)

(první květní pupeny (kompaktní hrozny) viditelné mezi rozvíjejícími se listy)

V okrese Jičín /lokalita Úlibice a Jičín 22.4./ byl zaznamenán první výskyt **mšice rybízové (*Cryptomyzus ribis*)** na listech jak v intenzivní výsadbě, tak i v extenzivních zahrádkách.

OKRASNÉ ROSTLINY

Na lilích byly zaznamenány první výskyt **chřestovnička liliového (*Lilioceris lili*)** v okresech Havlíčkův Brod /lokalita Kochánov 27.4./.

OKRASNÉ DŘEVINY

První líhnutí zakladatelek **mšice makové (*Aphis fabae*)** na brslenech bylo pozorováno v okresech Svitavy /Lytomyšl 24.4./ a Hradec Králové /lokalita Kukleny 20.4./.

Pro osazení brslenů zimními vajíčky mšice makové se zjišťuje

a) celkový počet brslenů na lokalitě

b) z toho počet osazených slabě (do 5 vajíček kolem 1 pupenu)

c) z toho počet osazených silně (nad 5 vajíček kolem 1 pupenu a další vajíčka na kůře větvíček)

Brsleny s méně než 5 vajíčky na 1 keř se považují za neosazené. Prognóza slabého výskytu platí pro lokality s méně než 40 % osazených brslenů, středního výskytu s 40–60 % osazených brslenů a při osazení více než 60 % brslenů lze očekávat silný výskyt.

Ošetření se signalizuje u semenaček řepy při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl